

Karl Marx, Karl Popper en Tuur Van Wallendael

In SOCIALISTISCHE STANDPUNTEN (1978, 6, p. 339-349) ging mijn aandacht naar een bijdrage van T. Van Wallendael over K.R. POPPER EN DE SOCIAAL-DEMOKRATIE. Verschillende uitlatingen wijzen erop dat Van Wallendael ondubbelzinnig linkse posities inneemt. Toch meent hij in de theorieën van Popper een valabele basis voor de sociaal-demokratie te erkennen. Hoe die twee zaken kunnen gerijmd worden, is mij een raadsel. Ik voel mij niet bevoegd om over Poppers werk in zijn geheel te oordelen. Zijn ideeën over sociaal-politieke problemen echter lijken mij toch maar wat liberaal gelul. Om heel mijn kritiek uit te schrijven, zou ik meer ruimte nodig hebben dan de tien bladzijden die Van Wallendael aan het geval besteedt.

Eén punt zou ik even uit het betoog willen lichten. De auteur heeft het over de verwachting van de vroegere socialisten dat de ganze arbeidersklasse voor hen zou stemmen, wat tevens het overwicht van het proletariaat zou vestigen. Dat wordt dan een "historische voorspelling" genoemd "die niet is uitgekomen". Maar, zegt de auteur, "de fout werd al in 1852 door Marx zelf gemaakt. In de New York Daily schreef hij toen :

"Universal suffrage is the equivalent of political power for the working class of England, where the proletariat forms the large majority of the population... The carrying of universal suffrage in England would, therefore, be a far more socialist measure than anything which has been honoured

with that name on the Continent. Its inevitable result here, is the political supremacy of the working class."

Marx doet hier geen "voorspelling". Hij spreekt "hic et nunc". Zijn uitspraak betreft EEN BE-PAALD LAND. Hij spreekt in de TEGENWOORDIGE TIJD. Niets laat toe deze konkrete aanwijzing tot universele regel voor alle tijden uit te breiden.

Marx schrijft zelf dat hij de situatie in Engeland anders ziet dan op het Kontinent. Inderdaad, in 1852 zinderde in Engeland het CHARTISME nog altijd door. Het Chartisme was een formidabele massa-beweging. De verovering van het algemeen stemrecht in Engeland OP DAT MOMENT was de meest eminente revolutionaire eis die men toen kon stellen. Derhalve moest daaraan een hoop worden verbonden die niet kleiner was dan de vrees van de Engelse bourgeoisie toen.

Ik meen dat voldoende klaar beschreven te hebben in mijn "Geschiedenis van de Europese Arbeidersbeweging". Ik veroorloof mij hieruit (deel I, p. 26) volgende passage aan te halen :

"De heersende klassen gaven niet toe, omdat ze vreesden dat stemrecht aan de arbeiders het einde van hun heerschappij zou betekenen. Aan de hand van de ervaringen sindsdien zou men kunnen opmerken dat die vrees overdreven was, terwijl andersdeels de arbeiders illusies koesterden omtrent de mogelijkheden die voor hen in het algemeen stemrecht besloten lagen. Dat is een onhistorische zienswijze : algemeen stemrecht was wel degelijk een eis die de heersers IN DIE TIJD niet konden inwilligen, zonder hun positie onhoudbaar te maken. De bourgeoisie kon slechts veel later een etappegewijs uitbreiding van kiesrecht toestaan. Veel later : na een algemene verhoging van het konsumptiefonds. Etappegewijs : om bij iedere etappe de verruiming van de formele democratie te kunnen opvangen in haar machtsstructuren."

Wanneer zal men ertoe komen in Marx wat minder
een voorspellende Nostradamus, wat meer een man
van wetenschappelijke analyse en een militant te
erkennen ?

Léo MICHELSEN

REDAKTIE :

Ludo Abicht, Bob Carlier, Guy Cooreman, Ludo Cuyvers,
Leo Michielsens, Koen Raes, Jef Turf, Rudi Van Doorslaer,
Jan Vermeersch.

EINDREDAKTIE: Jaak De Boever

MEDEWERKERS:

Herman Balthazar, Bert Brouwers, John Bultinck, Bert
Comhaire, Jan Debrouwere, Chantal De Smet, Emiel De
Wilde, Piet Frantzen, Wim Meeusen, Jacky Nagels, Miche-
line Roelandt, Marijke Van Hemeldonck, Juul Verhelst,

Redaktie-sekretariaat: Monique Verstraete
Raveschootstraat 4; 9000 Gent
tel.: 091/25 38 53

Verantwoordelijke uitgever: Jaak De Boever